

Οι εκπαιδευτικές θεωρίες της διδακτικής πράξης

Οι θεωρίες της
μόρφωσης
(Bildung theories)
Didactics

Η διδασκαλία \Rightarrow
«άνοιγμα» σχέσης μαθητή
με αντικείμενο (νόημα)

Ερμηνευτικό παράδειγμα

Η θεωρία της διδασκαλίας
ως εφαρμοσμένη επιστήμη
(curriculum & instruction)
teaching and learning

Η διδασκαλία \Rightarrow
μοχλός για επίτευξη
στόχων

Θετικιστικό παράδειγμα

Τα 2 επιστημολογικά παραδείγματα της νεωτερικότητας

Θετικιστικό

- Αντικειμενική η πραγματικότητα
- Αιτιοκρατικές δομές
- Εμπειρική η αφετηρία της γνώσης
- Ασφαλείς γενικεύσεις⇒ έγκυρη γνώση
- Εξηγητική γνώση
- Ποσοτικές μέθοδοι
- Διχοτομία υποκειμένου-αντικειμένου

Ερμηνευτικό

- Δεν υπάρχει αντικειμενική πραγματικότητα
- Η γνώση του κόσμου = ερμηνευτική κατανόηση
- Εργαλείο: η ανάλυση (διηγήσεις)
- Γνώση: ανάλυση νοημάτων του δράντος Υ
- Αξία στο κοινωνικό πλαίσιο (ερμηνευτικό)
- Ποιοτικές μέθοδοι
- Άρση διχοτομιών
- Εμπλοκή, επικοινωνιακή ετοιμότητα, στοχασμός

Χαρακτηριστικά διδακτικού σχεδιασμού της νεωτερικής εποχής

Ακαδημαϊσμός
Ευρωπαϊκής
παράδοσης Α.Π.

Συμπεριφοριστικά
πρότυπα μάθησης

Χαμηλές
υποκατηγορίες
γνωστικών
διδακτικών στόχων

Άμεση διδασκαλία

Άμεση διδασκαλία (direct instruction) (1)

Βασικές λειτουργίες:

1. Καθημερινή επανάληψη
2. Παρουσίαση νέου υλικού
3. Καθοδηγούμενη εξάσκηση
4. Διόρθωση – ανατροφοδότηση
5. Αυτόνομη εξάσκηση
6. Εβδομαδιαίες και μηνιαίες επαναλήψεις

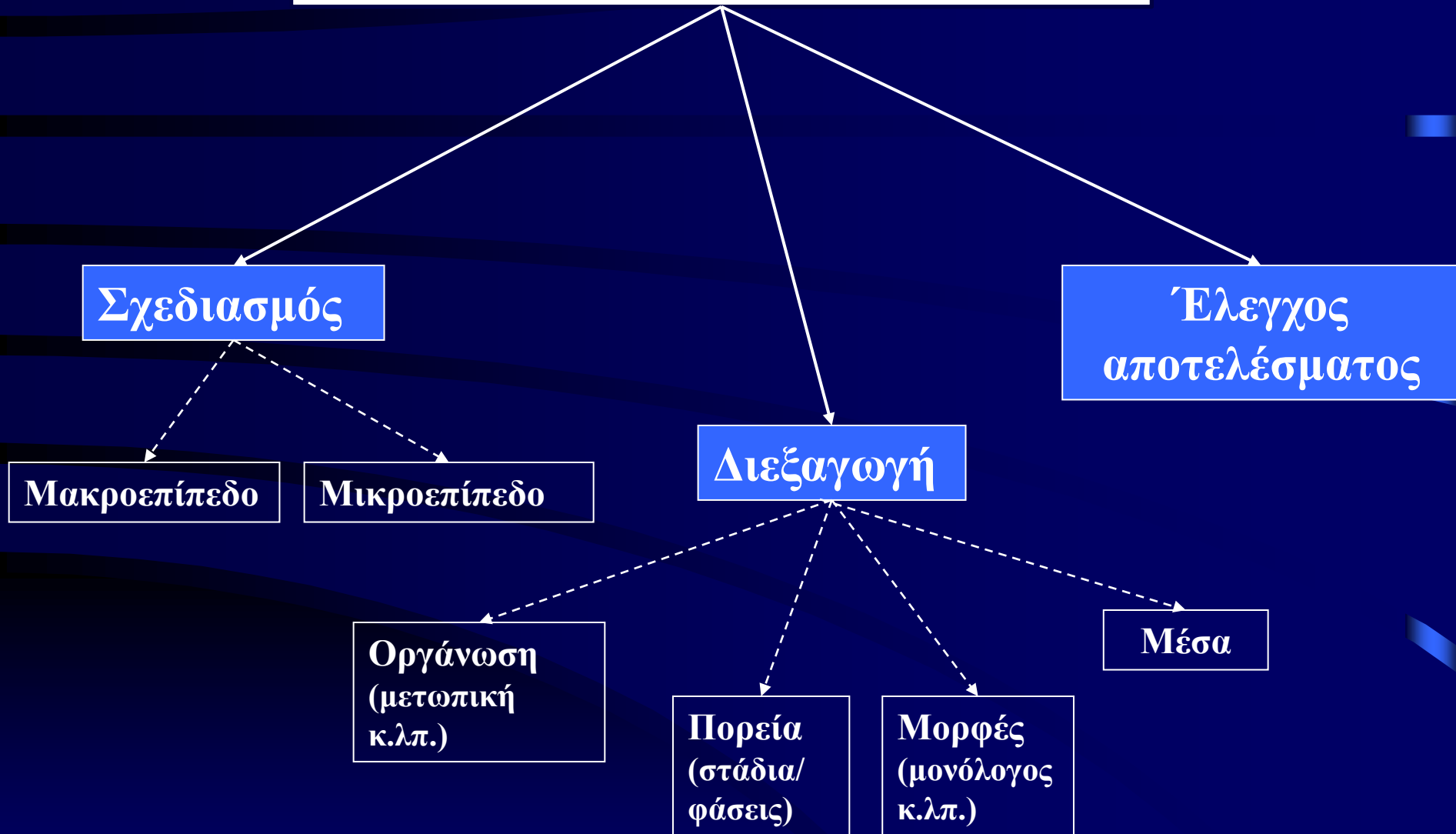
Άμεση διδασκαλία (direct instruction)

(2)

Χαρακτηριστικά:

1. Έμφαση στους γνωστικούς στόχους
2. Διατυπώνονται στόχοι περιεχομένου
3. Αποφασίζει ο δάσκαλος
4. Χρήση παραδειγμάτων και ανατροφοδότησης
5. Συνεχής ενασχόληση των μαθητών
6. Δημιουργία θετικού κλίματος
(εκπαιδευτικός-πρότυπο)

Μεθόδευση διδασκαλίας

Δασκαλοκεντρική μέθοδος

Μαθητοκεντρική μέθοδος

Μικτή μέθοδος

Focus Group

Διδακτική στρατηγική

Στρατηγική = οι χειρισμοί που απορρέουν από ένα μοντέλο διδασκαλίας και εκφράζουν τις θεωρητικές απόψεις του εκπαιδευτικού για τη μάθηση και τη διδασκαλία.

Παραδείγματα στρατηγικών:

- *Διερεύνηση/αντιμετώπιση μιας προβληματικής κατάστασης*
- *Προσπάθεια διατύπωσης ιδεών, εννοιών, θεωρίας*
- *Διατύπωση ερωτήσεων (ανοιχτών/κλειστών)/ υποθέσεων*
- *Τοποθέτηση προτάσεων σε λογική σειρά*
- *Έμφαση στη μέθοδο και όχι στη «σωστή» απάντηση*
- *Ανάπτυξη του οπτικού γραμματισμού*

Διδακτικές στρατηγικές
και
διδακτικές μέθοδοι
(αντιστοιχία)

Άμεση Διδασκαλία

Δομημένη περίληψη

Αποσαφήνιση

Διδασκαλία βάσει στόχων

Ασκήσεις και εφαρμογές

Σύγκριση και αντίθεση

Υποβολή ερωτήσεων

Διδασκαλία με επίδειξη

Οδηγίες για μελέτη,

προσοχή και παρατήρηση

Αλληλεπιδραστική διδασκαλία

Συζήτηση

Διάλογος

Panel

Παιχνίδι ρόλων

Καταιγισμός ιδεών

Πρακτικές συνεργασίας

Εργαστηριακές ομάδες

Ομαδοσυνεργατική μάθηση

Επίλυση προβλημάτων

Διδασκαλία σε κύκλο

Φροντιστηριακές ομάδες

Συνέντευξη

Έμμεση Διδασκαλία

Επίλυση προβλημάτων

Μελέτη περίπτωσης

Διερεύνηση

Ανάγνωση με νόημα

Στοχαστική συζήτηση

Προσδιορισμός εννοιών

Εννοιολογική χαρτογράφηση

Αναζήτηση εννοιών

Συμπλήρωση κενών

Ανεξάρτητη μελέτη

Δοκίμια

Διδασκαλία με ΤΠΕ

Αναφορές

Πακέτα δραστηριοτήτων

Μαθήματα με αλληλογραφία

Μαθησιακά συμβόλαια

Δουλειά για το σπίτι

Projects

Απαντήσεις σε ερωτήματα

Κέντρα μάθησης

Πειραματική μάθηση

Επισκέψεις

Οργάνωση πειραμάτων

Προσομοιώσεις

Παιχνίδια

Εστιασμένη απεικόνιση

Παρατήρηση στο πεδίο

Παιχνίδι ρόλων

Δημιουργική σκέψη

Μοντελοποίηση

Επισκόπηση

Joyce & Weil,
1986

Μοντέλα διδασκαλίας

Joyce & Weil,

Τομείς προσωπικότητας

- ✓ νοητικός
- ✓ συναισθηματικός (στάσεις, αξίες, συναισθήματα)
 - ✓ ψυχοκινητικός (κυρίως δεξιότητες)
 - ✓ αισθητικός
 - ✓ κοινωνικός

Διδακτικό μοντέλο: Ορισμός

Σύστημα εννοιών και εννοιακών σχέσεων που περιγράφει, προβλέπει και καθορίζει εκπαιδευτικές καταστάσεις. Λειτουργεί ως εργαλείο οργάνωσης, καθοδήγησης και αξιολόγησης της διδασκαλίας και αναφέρεται σε μικρο-επίπεδο ή μακρο-επίπεδο

Ταξινόμια διδακτικών μοντέλων (I)

Συμπεριφορισμός

- Ερέθισμα - αντίδραση
- Συνάφεια
- Επανάληψη
- Ενίσχυση

Εποικοδομισμός

- Κατανόηση και εξαγωγή νοήματος
- Αμφιλεγόμενη η φύση της γνώσης
- Διερεύνηση
- Ομάδες
- Project

Μοντέλο μάθησης-επεξεργασίας πληροφοριών

- Συλλογή
- Αναπαράσταση
- Κωδικοποίηση
- Αποθήκευση
- Ανάσυρση
- Έλεγχος

Ταξινόμια διδακτικών μοντέλων (II)

Τεχνικό-γραμμικό

1. Διατύπωση θέματος
2. Διατύπωση σκοπών και στόχων
3. Διδακτικό υλικό και μέθοδος (χρόνος)
4. Αξιολόγηση

Ψυχολογικό-κυκλικό

Υποκείμενες παραδοχές του τεχνικού-γραμμαμικού μοντέλου

Η μάθηση βρίσκεται
υπό τον έλεγχο
του εκπαιδευτικού

Η βασικότερη
παράμετρος επιτυχίας:
ο ακριβής
προσδιορισμός
στόχων και
καθηκόντων

Υποκείμενες παραδοχές του ψυχολογικού-κυκλικού μοντέλου

Βασίζεται:

- στις ανάγκες και ικανότητες των μαθητών
- στις αποφάσεις και επιλογές των μαθητών
- στη φύση της διδακτικής δραστηριότητας

Συντελείται:

- σε σύνθετα κοινωνικά, πολιτισμικά
και ιστορικά περιβάλλοντα

Μοντέλο KSAVE για την εκπαίδευση στον 21^ο αιώνα (III)

Τρόποι σκέψης

Δημιουργικότητα και καινοτομία

Κριτική σκέψη, επίλυση προβλημάτων, λήψη αποφάσεων

Μαθαίνω πώς να μαθαίνω, μεταγνώση

Τρόποι εργασίας

Επικοινωνία

Συνεργασία (εργασία σε ομάδες)

Εργαλεία εργασίας

Πληροφορικός γραμματισμός (έρευνα σε πηγές, αποδεικτικά στοιχεία κ.λπ.)

Τεχνολογικός γραμματισμός (ICT literacy)

Ζωή στον κόσμο

Πολιτειότητα (citizenship), τοπική και οικουμενική επικοινωνία

Ζωή και καριέρα

Προσωπική και κοινωνική ευθύνη (περιλαμβάνονται η πολιτισμική επίγνωση και δεξιότητα)